

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2018. augusztus
– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály
Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2018. augusztus 8.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

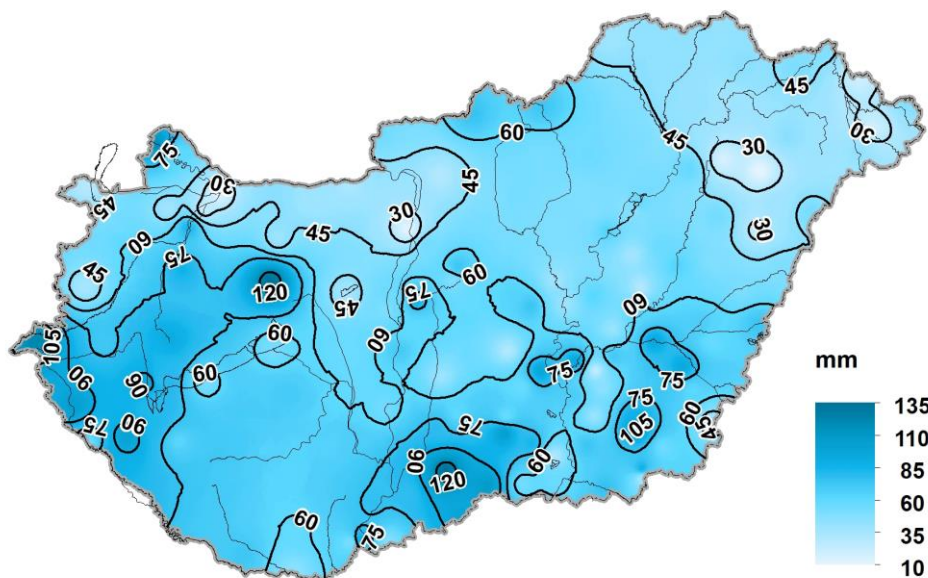
Csapadék

2018 júliusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 12 mm (Újfehértó) és 135 mm (Tés) között alakult. Az országos területi átlagérték 60 mm volt, ami 3 mm-rel (5%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) július havi átlagánál.

A júniusban lehullott csapadék mennyisége – szeszélyes területi eloszlásban – az ország északi harmadán elmaradt az éghajlati átlagtól, másutt az átlagnál általában több csapadék hullott. A júliusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadéktöbblet (40-78 mm) a Bakony egyes részein és a Duna-Tisza déli részének egyes közeiben fordult elő. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (40-55 mm) az nyugati és az északkeleti országhatár közelében fordult elő.

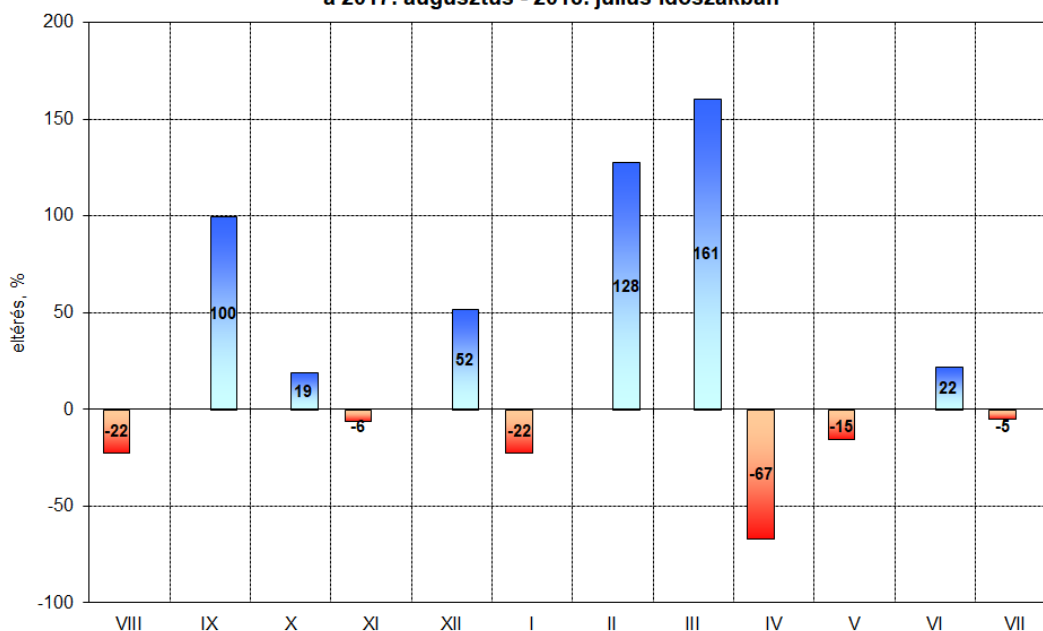
Országos áttekintésben a júliusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (55 mm) Barabás, a legnagyobb csapadéktöbblet (78 mm) Jánoshalma állomáson jelentkezett.

A 2018. július havi csapadékösszeg területi eloszlása

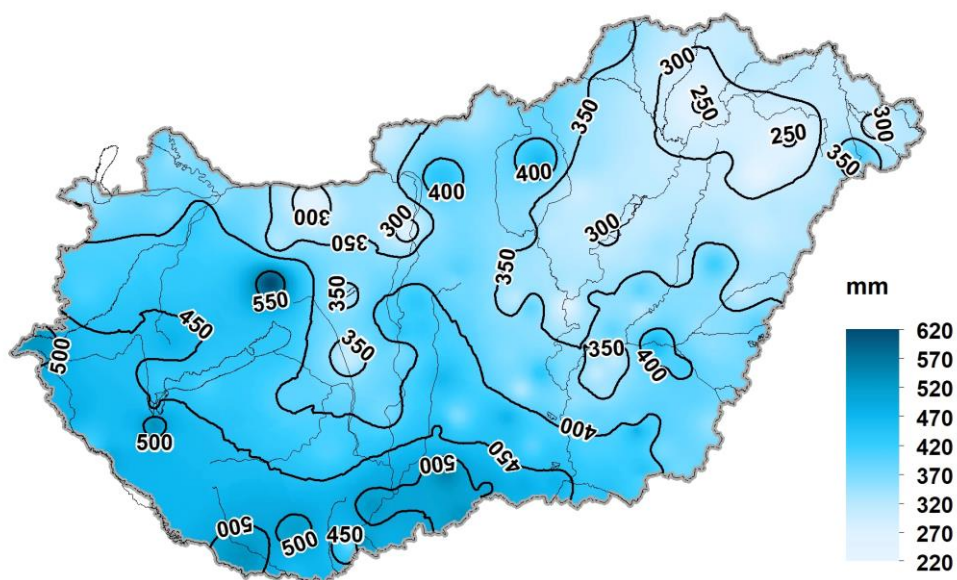

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2017. augusztus - 2018. július időszakban

A 2018. január - július havi csapadékösszeg területi eloszlása

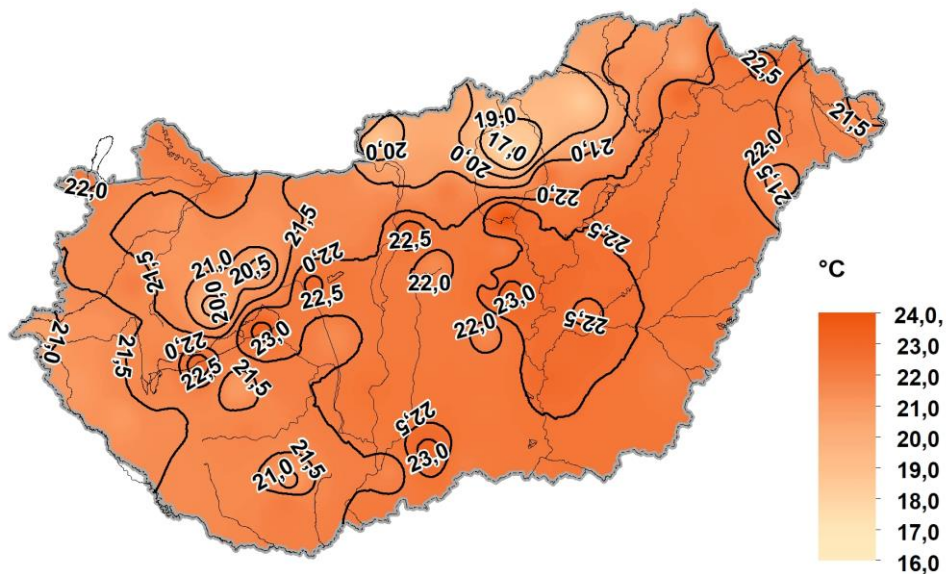
A 2018. január-július időszakban lehullott csapadék mennyisége 241 mm (Taktaföldvár) és 621 mm (Tés) között alakult, az országos területi átlagérték 386 mm volt, ami az időszakos átlagnál 55 mm-rel (17%-kal) több. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 7 havi csapadékhiány (114 mm) Taktaföldvár, a legnagyobb csapadéktöbblet (216 mm) Jánoshalma állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A július havi középhőmérséklet 16,6°C (Kékestető) és 24,0 °C (Jászberény) között alakult, az országos területi átlagérték 21,7°C volt, ami a sokévi (1971-2000) júliusi átlagot 1,4 °C-kal haladta meg.

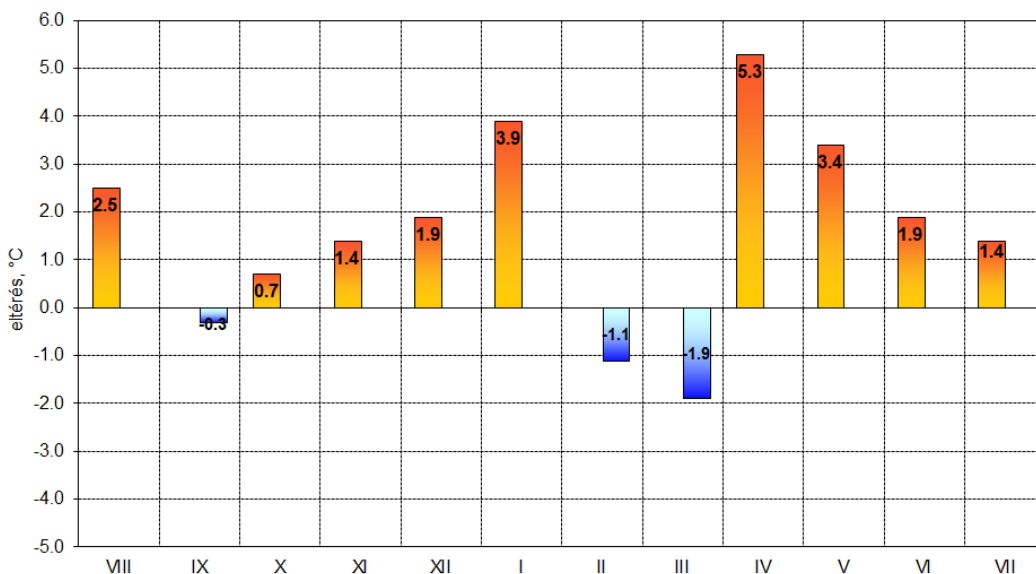
A havi középhőmérséklet az ország csaknem egész területén meghaladta az éghajlati átlagot. A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése (3,5 °C) Jászberény, a legnagyobb negatív eltérés (0,3°C) Tés állomáson jelentkezett.

A 2018. július havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2017. augusztus - 2018. július időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma július végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé alacsonyabb volt. A nedvességtartalmat síkvidékeinken az 40-80% közötti telítettség értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma júliusban síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz viszonyítva csökkent. A nedvességtartalom a hónap végén – síkvidékeinken meglehetősen inhomogén területi eloszlást jelezve – 25-80% között alakult. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát az Alföld területének túlnyomó részén a 40% alatti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma júliusban a síkvidékek területi átlagában csökkent. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén általában a 45-65% közeli telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Júliusban Magyarország valamennyi síkvidékén csökkent a talajvízszint. A csökkenés az érintett területek mintegy kétharmadán 0-25 cm közötti értéktartományban helyezkedett el. Nagyobb, 25-50 cm közötti talajvízszint-süllyedés elsősorban az Alföldön mutatkozott, a dunántúli síkvidékeken csak kisebb körzetekben fordult elő. Helyenként, csaknem pontszerűen 50 cm-nél nagyobb különbségérték is jelentkezett. Néhány cm-es emelkedés csak itt-ott, elsősorban a Hanság, a Bácskai-sík területén fordult elő.

Az 1971-2000. közötti időszak július hónapjai átlagánál kissé (0-25 cm) magasabban helyezkedett el a talajvíztükör a Hanságban, a Mezőföld, a Jászság, a Duna-Tisza köze és a Tiszántúl egyes részterületein.

A viszonyítási időszak átlagánál alacsonyabb helyzetű talajvíztükör a Kisalföld területének csaknem egészén, a Dráva-menti sík területén, a Duna-Tisza köze, a Körös-Maros köze, a

Felső-Tisza-vidék jelentős részén, az Északi-középhegység előterében, illetve a Mezőföld délnyugati és déli peremvidékén jelentkezett. A Duna-Tisza közén a Hátság észak- és délnyugati térszínein, valamint a Mátra előterében 200-300 cm-es, helyenként nagyobb eltérések is mutatkoztak. A Duna-Tisza közének a déli országhatárhoz közeli térszínein, továbbá a Felső-Tisza-vidék keleti részén 100-150 cm, a Tiszántúl más térségeiben, elsősorban a Körös-Maros köze jelentős részén 0-50 cm, helyenként 50-100 cm, esetenként nagyobb különbség-érték is előfordult. A Kisalföld északnyugati felén 0-25 cm, délkeleti felén pedig többnyire 25-50 cm különbség-érték mutatkozott.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2018. július hónapban az 1971-2000. közötti időszak július havi átlagértékénél 40-45 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Júliusban a talajok vízháztartása kedvezően alakult, a magas csapadékhajlam megtartotta a viszonylag (július hónapban ilyenkor jellemző) kedvező feltételeket. A lehulló nagycsapadékok főként a felső talajrétegek (0-35 cm) vízpótlását tudták biztosítani, amelyek így nem száradtak ki az ilyenkor jellemző módon. A talajok vízhiányának mértéke átlagosnak mondható, az alsóbb talajrétegek (40-80 cm) vízkészlete az időszaki átlaghoz képest kedvezőbb összképet mutat.

A sokévi csapadékösszeget legtöbb helyen elérő, néhány esetben azt meghaladó júliusi időjárás következtében a talaj felső rétegében az átlagosnál kedvezőbb állapotok alakultak ki, a sokévi átlagnál magasabb középhőmérsékleti értékek ellenére. Figyelembe véve a rendelkezésre álló vízkészletet átlagosan csapadékos augusztus esetén a talajrétegek kiszáradására kell számítani, szárazabb és melegebb időjárás esetén az erős aszály kialakulásának kockázata magas.

Belvízi helyzetértékelés

2018 júliusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 102,35 millió m³ volt, ami 20,06 millió m³-rel (16%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A július havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés – maximálisan 18 ha kiterjedésben – csak a Kis-Balaton belvízrendszer területén fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2018 júliusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 16,95 millió m³-rel (16%-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2018. július 11-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint az augusztus-október időszakban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás valószínű.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
augusztus	20,7 – 23,4 (20,0)	40 – 80 (61)
szeptember	15,9 – 18,1 (15,6)	25 – 75 (51)
október	10,1 – 12,3 (10,2)	20 – 55 (46)

Az OMSZ 2018. augusztus 8-án kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban mérsékeltén változékony, nyári időjárásra lehet számítani. Egy gyengülő hidegfront hatásra pénteken és szombaton sokfelé várható eső, aminek mennyisége területe átlagban előreláthatólag csak a Dunántúl északnyugati részén haladja meg a 10 mm/24 óra értéket. Ezt követően a csapadékhajlam gyorsan csökken. Újabb csapadék keddtől várható, az időszak utolsó harmadában főleg az ország keleti felében valószínű jelentős – területi átlagban 10 mm/24óra értéket meghaladó – mennyiség.

A napi középhőmérséklet – a hétvégi kismértékű és átmeneti visszaesés ellenére is – az időszak nagy részében az időszakos átlag felett várható. Jelen előrejelzés szerint az időszak utolsó napjaiban erőteljes lehűlés valószínű, ekkor a napi középhőmérsékletek többfelé elmaradhatnak az évszakos átlagtól.

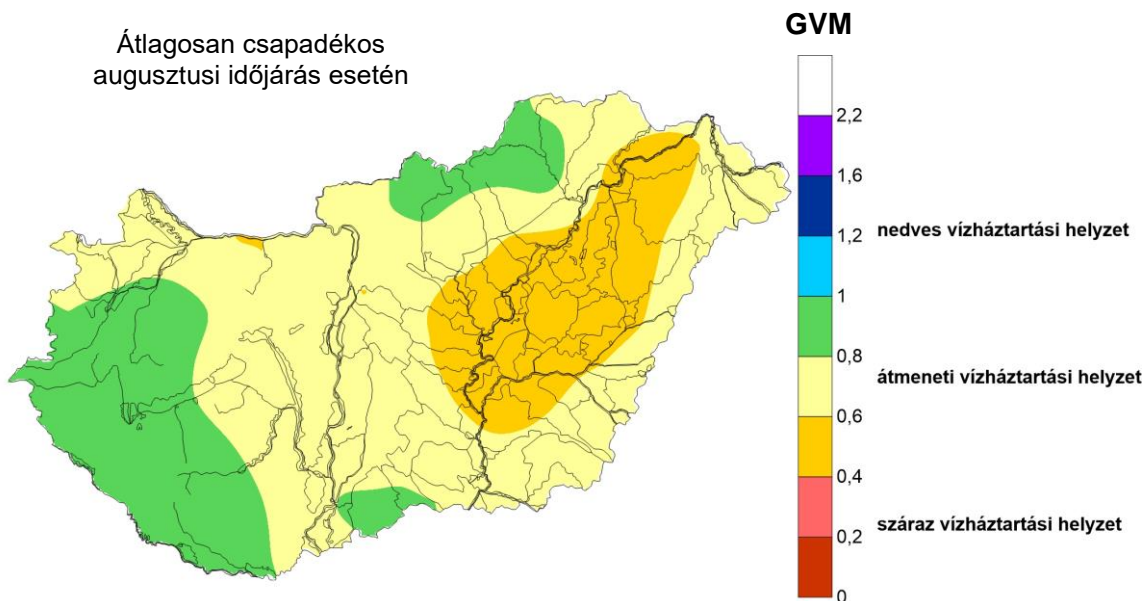
Vízháztartási előrejelzés

Július végén az előző év azonos időszakához képest országos viszonylatban nedvesebb vízháztartási helyzet volt a jellemző.

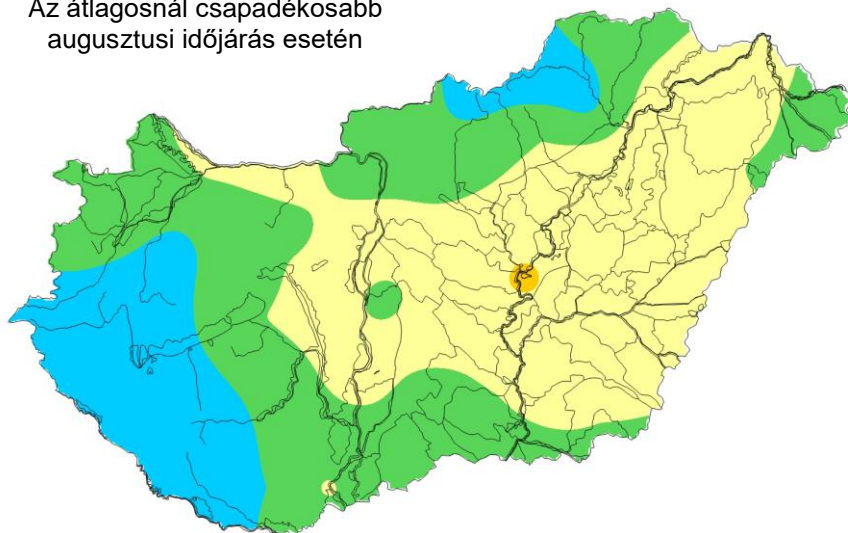
A hosszú távú időjárás előrejelzés bevalása esetén augusztusban az Alföldön – a Dél-Alföld kivételével – száraz, az ország többi részén átmeneti vízháztartási helyzet valószínűsíthető.

A következő ábrákon időjárásforgatókönyvenként szemléltetjük az augusztusi vízháztartási helyzet várható alakulását

Az átlagosnál csapadékosabb augusztusi időjárás esetén

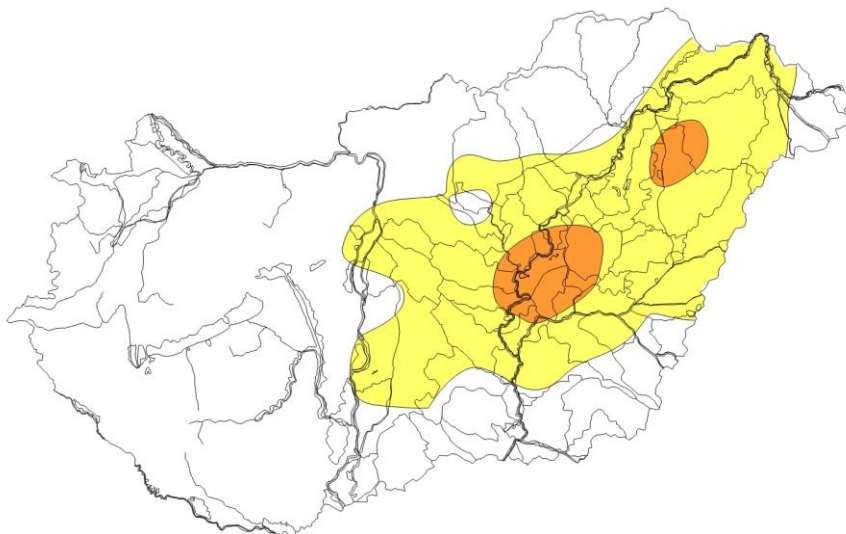
Aszály-előrejelzés

Az átlagosnál kissé szárazabb és melegebb további időjárás esetén az aszály enyhe és mérsékelt fokozata főleg az Alföldön (jelenleg úgy tűnik, a Dél-Alföld kivételével) alakulhat ki.

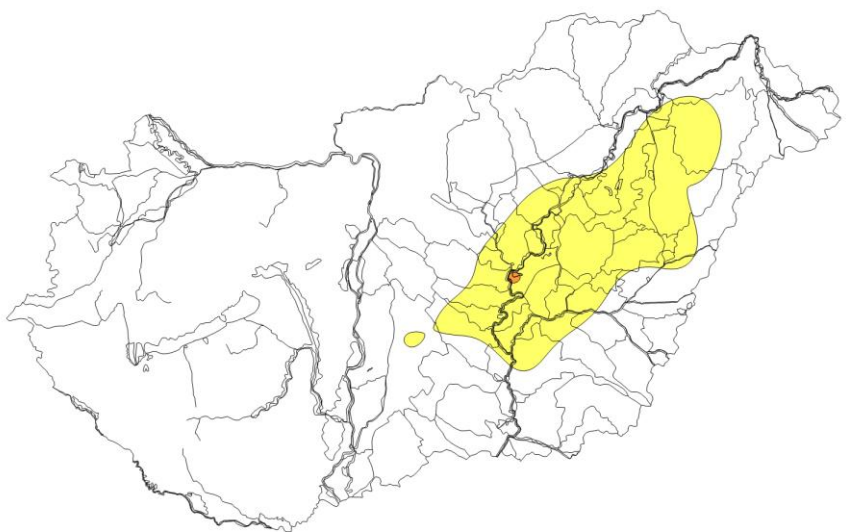
Az ország többi része ebben az esetben aszálymentesnek ígérkezik.

A jelenlegi számítások alapján átlagos további időjárás esetén enyhe aszály az Alföld középső részén (főleg a Tiszántúl egyes körzeteiben) fordulhat elő.

Az átlagosnál szárazabb további időjárás esetén

Átlagosan csapadékos további időjárás esetén

PAI (°C/100mm)

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.